

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 23. októbra 2014*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Nariadenie (ES) č. 44/2001 — Článok 31 — Návrh na uznanie a výkon rozhodnutia, ktorým sa nariaďujú predbežné alebo zabezpečovacie opatrenia — Článok 1 ods. 1 — Pôsobnosť — Občianske a obchodné veci — Pojem — Návrh na náhradu škody spôsobenej údajnými porušeniami práva Európskej únie v oblasti hospodárskej súťaže — Zľavy z letiskových poplatkov — Článok 22 bod 2 — Výlučná právomoc — Pojem — Spor týkajúci sa obchodných spoločností, iných právnických osôb alebo združení fyzických a právnických osôb — Rozhodnutie poskytnúť zľavy — Článok 34 bod 1 — Dôvody neuznania — Verejný poriadok štátu, v ktorom sa žiada o uznanie“

Vo veci C-302/13,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Augstākās Tiesas Senāts (Lotyšsko) z 15. mája 2013 a doručený Súdnemu dvoru 3. júna 2013, ktorý súvisí s konaním:

flyLAL-Lithuanian Airlines AS, v likvidácii,

proti

Starptautiskā lidosta Rīga VAS,

Air Baltic Corporation AS,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory M. Ilešič, sudcovia A. Ó Caoimh, C. Toader (spravodajkyňa), E. Jarašiūnas a C. G. Fernlund,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: M. Aleksejev, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 14. mája 2014,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- flyLAL-Lithuanian Airlines AS, v likvidácii, v zastúpení: R. Audzevičius, advokatas, V. Skrastiņš a A. Guļajevs, advokāti,
- Starptautiskā lidosta Rīga VAS, v zastúpení: U. Zeltiņš, G. Lejiņš, M. Aljēns, S. Novicka, K. Zile, advokāti,

* Jazyk konania: lotyščina.

- Air Baltic Corporation AS, v zastúpení: J. Jerņeva, D. Pāvila a A. Lošmanis, advokāti, a J. Kubilis, advokáta palígs,
- lotyšská vláda, v zastúpení: I. Kalniņš a I. Ņesterova, splnomocnení zástupcovia,
- litovská vláda, v zastúpení: A. Svinkūnaitė a D. Kriaučiūnas, splnomocnení zástupcovia,
- holandská vláda, v zastúpení: M. Bulterman, splnomocnená zástupkyňa,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Sauka, A.-M. Rouchaud-Joët a I. Rubene, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 3. júla 2014,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1, článku 22 bodu 2, článku 34 bodu 1 a článku 35 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 32).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou flyLAL-Lithuanian Airlines AS, v likvidácii (ďalej len „flyLAL“), založenou podľa litovského práva na jednej strane, a spoločnosťou Starptautiskā lidosta Rīga VAS (ďalej len „Starptautiskā lidosta Rīga“), založenou podľa lotyšského práva, ktorá je správcom letiska v Rige, a spoločnosťou Air Baltic Corporation AS (ďalej len „Air Baltic“), založenou podľa lotyšského práva na strane druhej, vo veci návrhu na uznanie a výkon rozhodnutia litovského súdu, ktorým sa nariaďujú predbežné a zabezpečovacie opatrenia, v Lotyšsku.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 44/2001

- 3 Odôvodnenia 6, 7, 16, 17 a 19 nariadenia č. 44/2001 znejú:
 - „(6) Na dosiahnutie cieľa voľného pohybu rozsudkov v občianskych a obchodných veciach je potrebné a vhodné, aby normy upravujúce právomoc súdov, uznávanie a výkon rozsudkov sa upravili právnym aktom Spoločenstva, ktorý je záväzný a priamo použiteľný.
 - (7) Nariadenie musí upraviť všetky hlavné občianske a obchodné veci popri ďalších presne vymedzených veciach [okrem určitých presne vymedzených vecí – *neoficiálny preklad*].
- ...
- (16) Vzájomná dôvera vo výkon súdnictva v spoločenstve odôvodňuje automatické uznávanie rozsudkov vydaných v členskom štáte bez ďalšieho konania, s výnimkou sporných prípadov.

(17) Na základe tej istej zásady vzájomnej dôvery musí byť konanie smerujúce k výkonu rozsudku vydaného v jednom členskom štáte na území iného členského štátu účinné a rýchle. Sledujúce tento cieľ by sa vyhlásenie rozsudku za vykonateľný malo vydať takmer automaticky po výlučne formálnej kontrole predložených dokladov bez možnosti, aby súd z úradnej povinnosti skúmal ktorýkoľvek z dôvodov nevykonateľnosti uvedený v tomto nariadení.

...

(19) Treba zaručiť kontinuitu medzi [Dohovorom z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a o výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32), zmeneným a doplneným neskoršími dohovormi týkajúcimi sa pristúpenia nových členských štátov k tomuto dohovoru (ďalej len ‚Bruselský dohovor‘)] a týmto nariadením a musia sa určiť prechodné ustanovenia na tento účel. Rovnaká potreba kontinuity sa týka aj výkladu Bruselského dohovoru Súdnym dvorom Európskych spoločenstiev a [prvý protokol z roku 1971 týkajúci sa výkladu dohovoru z roku 1968 Súdnym dvorom, v znení zmien a doplnení (Ú. v. ES C 27, 1998, s. 28)] by sa mal naďalej uplatniť na konania začaté pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia.“

4 Podľa svojho článku 1 ods. 1 sa nariadenie č. 44/2001 uplatní v občianskych a obchodných veciach. Neuplatní sa najmä na daňové, colné a správne veci.

5 Podľa článku 5 bodov 3 a 4 tohto nariadenia:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte

...

3. vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok;

4. vo veciach nárokov na náhradu škody alebo navrátenie do pôvodného stavu v súvislosti s trestným činom, na súde konajúcom v tejto trestnej veci, ak tento súd má podľa vnútroštátneho právneho poriadku právomoc konať v občianskych veciach.“

6 Pravidlá upravujúce súdnu právomoc sú uvedené v kapitole II uvedeného nariadenia. Oddiel 6 tejto kapitoly obsahuje pravidlá upravujúce výlučnú právomoc. Článok 22 toho istého nariadenia konkrétne stanovuje:

„Výlučnú právomoc majú tieto sudy bez ohľadu na bydlisko:

...

2. v konaniach, ktorých predmetom je platnosť zriadenia, neplatnosť alebo zánik obchodných spoločností alebo iných právnických osôb alebo združení fyzických a právnických osôb, alebo platnosť rozhodnutí ich orgánov, sudy členského štátu, v ktorom má spoločnosť, právnická osoba alebo združenie sídlo; sídlo súd určí podľa vlastných noriem medzinárodného práva súkromného.“

7 Podľa článku 31 nariadenia č. 44/2001 vydanie predbežných alebo zabezpečovacích opatrení, ktoré sú uplatniteľné podľa právneho poriadku jedného členského štátu, možno súdom tohto štátu navrhnúť aj vtedy, ak podľa tohto nariadenia má právomoc rozhodnúť vo veci samej súd iného členského štátu.

- 8 Články 33 až 37 nariadenia č. 44/2001 upravujú uznávanie rozsudkov. Článok 33 tohto nariadenia zavádza zásadu, podľa ktorej sa rozsudky, ktoré vydal súd členského štátu, uznávajú bez osobitného konania. Články 34 a 35 uvedeného nariadenia uvádzajú dôvody, pre ktoré možno rozsudok výnimočne neuznať.
- 9 Článok 34 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:
- „Rozsudok sa neuzná, ak:
1. ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada;
- ...“
- 10 Článok 35 ods. 1 uvedeného nariadenia znie:
- „Rozsudok sa okrem toho neuzná, ak je v rozpore s oddielmi 3, 4 alebo 6 kapitoly II alebo v prípade uvedenom v článku 72.“
- 11 Článok 36 a článok 45 ods. 2 toho istého nariadenia stanovujú, že rozsudok vydaný v jednom členskom štáte nesmie byť na účely uznania a výkonu v inom členskom štáte preskúmaný z hľadiska rozhodnutia vo veci samej.

Lotyšské právo

- 12 Podľa lotyšského zákona o letectve (Likums „Par aviāciju“) v znení uplatniteľnom na skutkový stav vo veci samej sú prevádzkovatelia leteckej dopravy povinní platiť poplatky za využívanie letiska.
- 13 Podľa uvedeného zákona spôsob určovania poplatkov a ich rozdeľovania stanovuje Rada ministrov.
- 14 Bod 3.5 nariadenia Rady ministrov č. 20 z 3. januára 2006 o stanovení poplatkov za služby leteckej prevádzky a služby, ktoré poskytuje Starptautiskā lidosta Rīga, a ich rozdelení (*Latvijas Vēstnesis*, 2006, č. 10) stanovuje, že každý dopravca, ktorý uskutočňuje lety na letisko v Rige a z tohto letiska, má nárok na zľavy z poplatkov v závislosti od počtu cestujúcich prepravených z tohto letiska za jeden rok.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 15 Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, a z pripomienok predložených v písomnej časti konania a na pojednávaní pred Súdnym dvorom, tento návrh na začatie prejudiciálneho konania bol predložený v rámci širšieho sporu, o ktorom rozhoduje Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací súd v Litve). V rámci tohto konania sa flyLAL svojou žalobou domáha náhrady škody vyplývajúcej jednak zo zneužitia dominantného postavenia zo strany spoločnosti Air Baltic na trhu s letmi s odletom alebo príletom na letisko vo Vilniuse (Litva) a jednak z protisúťažného kartelu medzi žalovanými. Na tieto účely žalobkyňa vo veci samej požiadala o vydanie predbežných a zabezpečovacích opatrení.
- 16 Rozsudkom z 31. decembra 2008 Lietuvos apeliacinis teismas tomuto návrhu vyhovel a na predbežné a zabezpečovacie účely nariadil zaistenie hnutelného a/alebo nehnuteľného majetku a vlastníckych práv spoločností Air Baltic a Starptautiskā lidosta Rīga v celkovej výške 199 830 000 litovských litasov (LTL), čo predstavuje 40 765 320 lotyšských latasov (LVL) (58 020 666,10 eura).

- 17 Rozhodnutím z 19. januára 2012 Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (súd pre správny obvod Vidzeme mesta Rīga, Lotyšsko) rozhodol uznať a vykonať tento rozsudok v Lotyšsku v rozsahu, v akom sa toto uznanie a výkon týkali zaistenia hnutelného a/alebo nehnuteľného majetku a vlastníckych práv spoločností Air Baltic a Starptautiskā lidosta Rīga. Návrh spoločnosti flyLAL týkajúci sa zaistenia výkonu uvedeného rozsudku bol zamietnutý. V odvolacom konaní Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija (senát pre občianskoprávne veci krajského súdu v Rige, Lotyšsko) toto rozhodnutie potvrdil.
- 18 Proti rozhodnutiu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija boli podané kasačné opravné prostriedky na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Starptautiskā lidosta Rīga a Air Baltic tvrdia, že uznanie a výkon rozsudku Lietuvos apeliacinis teismas z 31. decembra 2008 odporujú tak pravidlám medzinárodného práva verejného týkajúcim sa súdnej imunity, ako aj nariadeniu č. 44/2001. Tvrdia, že predmetná vec nepatrí do pôsobnosti tohto nariadenia. Vzhľadom na to, že spor sa týka letiskových poplatkov stanovených vnútroštátnymi predpismi, nespadá medzi občianske a obchodné veci v zmysle uvedeného nariadenia. Tento rozsudok by nemal byť v Lotyšsku uznaný, ani vykonaný. flyLAL sa naopak domnieva, že jej žaloba je občianskoprávnej povahy, keďže sa domáha náhrady škody vyplývajúcej z porušenia článkov 81 ES a 82 ES.
- 19 Vzhľadom na povahu predpisov upravujúcich výšku letiskových poplatkov a ich zníženie má vnútroštátny súd najskôr pochybnosti o tom, či vec, o ktorej rozhoduje, patrí do oblasti občianskych a obchodných vecí v zmysle článku 1 nariadenia č. 44/2001. Prostredníctvom odkazu na riešenie prijaté v rozsudku St. Paul Dairy (C-104/03, EU:C:2005:255) totiž tvrdí, že rozhodnutie, ktorým sa nariaďujú predbežné a zabezpečovacie opatrenia, možno na základe tohto nariadenia uznať len vtedy, ak vec, v ktorej bolo prijatie týchto opatrení navrhnuté, je občianskou alebo obchodnou vecou v zmysle uvedeného nariadenia.
- 20 Za predpokladu, že by sa Súdny dvor domnieval, že spor vo veci samej patrí do rámca pôsobnosti nariadenia č. 44/2001, ďalej vzniká otázka výlučnej právomoci. Článok 22 bod 2 uvedeného nariadenia stanovuje takéto pravidlo právomoci v oblasti platnosti rozhodnutí orgánov obchodných spoločností, iných právnických osôb alebo združení fyzických a právnických osôb, ktoré majú svoje sídlo na území členského štátu, v prospech súdov tohto členského štátu. Zníženie letiskových poplatkov sa uplatní prostredníctvom rozhodnutí prijatých orgánmi obchodných spoločností. V dôsledku toho existuje neistota, pokiaľ ide o právomoc litovských súdov. Ďalej vzhľadom na článok 35 ods. 1 tohto nariadenia, ktorý zakazuje uznať rozsudky porušujúce pravidlá výlučnej právomoci, sa vnútroštátny súd pýta, či je potrebné skúmať túto otázku.
- 21 Článok 34 bod 1 nariadenia č. 44/2001 stanovuje, že rozsudok sa neuzná, ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada. Po prvé, požadovaná suma je značná, pričom rozsudok Lietuvos apeliacinis teismas z 31. decembra 2008 neposkytuje vysvetlenia o spôsobe výpočtu dotknutých súm. Po druhé, návrh smeruje proti obchodným spoločnostiam, ktorých akcionárom je štát. Keďže FlyLAL je v likvidácii, v prípade zamietnutia návrhu vo veci samej by Starptautiskā lidosta Rīga a Air Baltic a Lotyšská republika nemali žiadnu možnosť získať náhradu za straty, ktoré utrpeli z dôvodu uplatnenia prechodných a zabezpečovacích opatrení, ktoré boli nariadené týmto rozsudkom. Tieto okolnosti teda vyvolávajú pochybnosti o súlade uznania uvedeného rozsudku s verejným poriadkom štátu, v ktorom sa žiada o uznanie v zmysle uvedeného ustanovenia.
- 22 Za týchto podmienok vnútroštátny súd rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa vec, v ktorej sa žalobca domáha náhrady škody a určenia protiprávnosti konania žalovaných v súvislosti s protiprávnou dohodou a zneužitím dominantného postavenia, ktoré je založené na uplatňovaní všeobecne záväzných právnych predpisov iného členského štátu, považovať za občiansku alebo obchodnú vec v zmysle nariadenia č. 44/2001 s prihliadnutím na skutočnosť, že

protiprávne dohody boli v čase ich uzavretia neplatné, ale aj na okolnosť, že prijímanie právnych predpisov je činnosťou, ktorú štát vykonáva vo verejnoprávnej oblasti (*acta iure imperii*), na ktorú sa vzťahuje súdna imunita štátu voči súdom iného štátu?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku (ak ide o občiansku alebo obchodnú vec v zmysle nariadenia č. 44/2001), má sa konanie „o náhradu škody“ považovať za konanie, ktorého predmetom je platnosť rozhodnutí orgánov spoločností v zmysle článku 22 bodu 2 uvedeného nariadenia, čo umožňuje neuznať rozhodnutie na základe článku 35 ods. 1 tohto nariadenia?
3. Ak predmet žaloby v konaní o náhradu škody patrí do pôsobnosti článku 22... bodu 2 nariadenia č. 44/2001, je súd štátu, v ktorom sa žiada o uznanie rozsudku, v prípade uznania rozsudku o nariadení ochranných a zabezpečovacích opatrení povinný overiť existenciu okolností uvedených v článku 35 ods. 1 tohto nariadenia?
4. Možno ustanovenie o verejnom poriadku, ktoré je uvedené v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001, chápať v tom zmysle, že uznanie rozsudku o nariadení ochranných a zabezpečovacích opatrení je v rozpore s verejným poriadkom členského štátu, pokiaľ po prvé hlavným argumentom na podporu nariadenia ochranných a zabezpečovacích opatrení je značná výška sumy uvedenej v žalobe, ktorej výpočet nebol odôvodnený ani vysvetlený, a po druhé, ak sa toto rozhodnutie uzná a vykoná, pre žalované to bude môcť znamenať škodu, ktorej náhrady sa v prípade zamietnutia žaloby „o náhradu škody“ nebudú môcť domáhať od žalobkyne, ktorá je obchodnou spoločnosťou v likvidácii, čo by v konečnom dôsledku poškodilo hospodárske záujmy štátu, v ktorom sa žiada o uznanie rozsudku, a tým ohrozilo jeho bezpečnosť, keďže Lotyšská republika vlastní 100 % akcií spoločnosti Starptautiskā Lidosta Rīga a 52,6 % akcií spoločnosti Air Baltic?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 23 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 má vykladať v tom zmysle, že na žalobu, o akú ide vo veci samej, ktorej cieľom je dosiahnuť náhradu škody spôsobenej údajnými porušeniami práva Európskej únie v oblasti hospodárskej súťaže, sa vzťahuje pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle tohto ustanovenia a či táto žaloba následne patrí do rámca pôsobnosti tohto nariadenia.
- 24 Najskôr treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry je na účely zabezpečenia, a to v rámci možnosti, rovnosti a jednotnosti práv a povinností, ktoré vyplývajú z nariadenia č. 44/2001 pre členské štáty a dotknuté osoby, potrebné nevykladať pojem „občianske a obchodné veci“ ako jednoduchý odkaz na vnútroštátne právo jedného alebo druhého z príslušných štátov. Uvedený pojem sa musí považovať za samostatný pojem, ktorý treba vykladať s odkazom na jednej strane na ciele a systém tohto nariadenia a na druhej strane na všeobecné zásady vyplývajúce zo všetkých vnútroštátnych právnych poriadkov (pozri v tomto zmysle rozsudky *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, bod 41 a citovanú judikatúru; *Cartier parfums-lunettes a Axa Corporate Solutions Assurance*, C-1/13, EU:C:2014:109, bod 32 a citovanú judikatúru, ako aj *Hi Hotel HCF*, C-387/12, EU:C:2014:215, bod 24 a citovanú judikatúru).
- 25 Ďalej, keďže nariadenie č. 44/2001 vo vzťahoch medzi členskými štátmi nahrádza Bruselský dohovor, výklad poskytnutý Súdny dvorom so zreteľom na ustanovenia tohto dohovoru sa takisto uplatní na ustanovenia tohto nariadenia, keďže ustanovenia týchto právnych nástrojov možno považovať za rovnocenné (pozri v tomto zmysle rozsudky *Sunico a i.*, C-49/12, EU:C:2013:545, bod 32 a citovanú judikatúru, ako aj *Brogstetter*, C-548/12, EU:C:2014:148, bod 19 a citovanú judikatúru).

- 26 Pôsobnosť nariadenia č. 44/2001 je rovnako ako pôsobnosť Bruselského dohovoru obmedzená na pojem občianske a obchodné veci. Na určenie, či vec patrí alebo nepatrí do rámca pôsobnosti nariadenia č. 44/2001, treba preskúmať okolnosti, ktoré charakterizujú povahu právnych vzťahov medzi účastníkmi sporu alebo predmet tohto sporu (pozri v tomto zmysle rozsudky Sapir a i., C-645/11, EU:C:2013:228, body 32 a 34 a citovanú judikatúru, ako aj Sunico a i., EU:C:2013:545, body 33 a 35 a citovanú judikatúru).
- 27 Z článku 5 bodov 3 a 4 nariadenia č. 44/2001 vyplýva, že žaloby, ktorých cieľom je náhrada škody, zo zásady spadajú do oblasti občianskych a obchodných vecí a patria teda do rámca pôsobnosti tohto nariadenia. Ako pripomína odôvodnenie 7 uvedeného nariadenia, do vecného rámca tohto nariadenia je potrebné zahrnúť všetky hlavné veci spadajúce do oblasti občianskeho a obchodného práva okrem určitých presne vymedzených vecí. Vyňatia z pôsobnosti nariadenia č. 44/2001 predstavujú výnimky, ktoré ako každá výnimka a vzhľadom na cieľ uvedeného nariadenia, ktorým je udržiavať a rozvíjať priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti podporovaním voľného pohybu rozhodnutí, treba vykladať reštriktívne.
- 28 Cieľom žaloby podanej spoločnosťou flyLAL je náhrada škody vyplývajúcej z údajného porušenia práva hospodárskej súťaže. Patrí teda do právneho rámca týkajúceho sa deliktuálnej alebo kvázideliktuálnej zodpovednosti (pozri analogicky rozsudok Sunico a i., EU:C:2013:545, bod 37).
- 29 Preto žaloba, o akú ide vo veci samej, ktorej predmetom je náhrada škody vyplývajúcej z porušenia pravidiel práva hospodárskej súťaže, je občianskej a obchodnej povahy.
- 30 Súdny dvor už konštatoval, že hoci niektoré spory medzi orgánom verejnej moci a osobou súkromného práva môžu spadať pod pojem oblasť občianskych a obchodných vecí, neplatí to v prípade, ak verejný orgán koná v rámci výkonu verejnej moci (rozsudky Sapir a i., EU:C:2013:228, bod 33 a citovaná judikatúra, ako aj Sunico a i., EU:C:2013:545, bod 34 a citovaná judikatúra).
- 31 Uplatnenie výsad verejnej moci jedným z účastníkov sporu, keďže tento vykonáva výnimočné právomoci v porovnaní s pravidlami uplatniteľnými na vzťahy medzi jednotlivcami, totiž vylučuje taký spor spomedzi občianskych a obchodných vecí v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 (pozri v tomto zmysle rozsudok Apostolides, EU:C:2009:271, bod 44 a citovanú judikatúru).
- 32 Takto, pokiaľ ide o poplatky v rámci leteckej dopravy, Súdny dvor uznal, že kontrola a dohľad nad vzdušným priestorom sú činnosťami, ktoré svojou podstatou spadajú do výkonu verejnej moci a ktoré na svoju realizáciu vyžadujú uplatnenie takýchto výsad (pozri v tomto zmysle rozsudok SAT Fluggesellschaft, C-364/92, EU:C:1994:7, bod 28).
- 33 Súdny dvor však už rozhodol, že sprístupnenie letiskových zariadení prostredníctvom zaplataenia poplatku predstavuje činnosť hospodárskej povahy (pozri v tomto zmysle rozsudky Aéroports de Paris/Komisia, C-82/01 P, EU:C:2002:617, bod 78, ako aj Mitteldeutsche Flughafen a Flughafen Leipzig/Komisia, C-288/11 P, EU:C:2012:821, bod 40 a citovanú judikatúru). Preto tieto právne vzťahy patria do oblasti občianskych a obchodných vecí.
- 34 Za okolností, o aké ide vo veci samej, tomuto záveru neodporuje ani skutočnosť, že údajné porušenia práva hospodárskej súťaže vyplývajú z ustanovení lotyšských právnych predpisov, ani účasť štátu vo výške 100 % a 52,6 % na základnom imaní spoločností žalovaných vo veci samej.
- 35 Po prvé totiž nie je rozhodujúce, že Starptautiskā lidosta Rīga sa pri stanovení sadzby poplatkov za letiskové služby a zliav z týchto poplatkov spravuje ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov Lotyšskej republiky. Táto okolnosť sa naopak týka právnych vzťahov medzi týmto členským štátom a spoločnosťou Starptautiskā Lidosta Rīga a nemá vplyv na právne vzťahy medzi touto spoločnosťou a leteckými spoločnosťami, ktoré sú príjemcami jej služieb.

- 36 Ako uviedla generálna advokátka v bode 61 svojich návrhov, neuplatnenie ustanovení vnútroštátneho práva dotknutých vo veci samej nie je priamym dôsledkom žaloby o náhradu škody, ale predstavuje nanajvýš nepriamy dôsledok vyplývajúci z preskúmania na základe procesnej námietky.
- 37 Po druhé Lotyšská republika nie je účastníkom konania vo veci samej a samotná okolnosť, že je akcionárom uvedených subjektov, nepredstavuje okolnosť rovnocennú so situáciou, v ktorej by uvedený členský štát vykonával výsady verejnej moci. Táto skutočnosť má o to väčšiu váhu, že tieto subjekty, ktorých väčšinovým alebo jediným vlastníkom je uvedený štát, sa správajú ako bežný hospodársky subjekt, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu, aktívnu na danom trhu. Takto podaná žaloba nesmeruje proti úkonom alebo konaniam, ktoré predpokladajú uplatnenie výsad verejnej moci jedným z účastníkov sporu, ale proti úkonom súkromných osôb (pozri v tomto zmysle rozsudok Apostolides, EU:C:2009:271, bod 45).
- 38 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že na prvú otázku treba odpovedať tak, že článok 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že na žalobu, o akú ide vo veci samej, ktorej cieľom je dosiahnuť náhradu škody spôsobenej údajnými porušeniami práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, sa vzťahuje pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle tohto ustanovenia a táto žaloba následne patrí do rámca pôsobnosti tohto nariadenia.

O druhej a tretej otázke

- 39 Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré je potrebné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 22 bod 2 nariadenia č. 44/2001 má vykladať v tom zmysle, že žalobu, o akú ide vo veci samej, ktorej cieľom je dosiahnuť náhradu škody spôsobenej údajnými porušeniami práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, treba považovať za návrh na začatie konania, ktorého predmetom je platnosť rozhodnutí orgánov spoločností v zmysle tohto ustanovenia. V prípade kladnej odpovede sa vnútroštátny súd pýta, či v situácii, že konanie vo veci samej je začaté na inom súde, ako je súd príslušný podľa ustanovení tohto článku 22 bodu 2, toto ustanovenie v spojení s článkom 35 uvedeného nariadenia bráni uznaniu rozhodnutia tohto iného súdu, ktorým sa nariaďujú predbežné a zabezpečovacie opatrenia.
- 40 Pokiaľ ide o článok 22 bod 2 nariadenia, Súdny dvor už rozhodol, že toto ustanovenie sa má vykladať v tom zmysle, že do jeho pôsobnosti patria iba spory, v ktorých jeden z účastníkov konania napáda platnosť rozhodnutia orgánu spoločností na základe uplatniteľného práva spoločností alebo ustanovení stanov týkajúcich sa fungovania jej orgánov (rozsudok Hassett a Doherty, C-372/07, EU:C:2008:534, bod 26).
- 41 Ako vyplýva z odpovede na prvú otázku, predmet sporu vo veci samej sa týka návrhu na náhradu škody spôsobenej údajnými porušeniami práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, a nie platnosti, neplatnosti alebo zániku obchodných spoločností alebo iných právnických osôb alebo platnosti rozhodnutí ich orgánov v zmysle článku 22 bodu 2 uvedeného nariadenia.
- 42 Na prvú časť druhej a tretej otázky teda treba odpovedať tak, že článok 22 bod 2 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že konanie o žalobe, o akú ide vo veci samej, ktorej cieľom je dosiahnuť náhradu škody spôsobenej údajnými porušeniami práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, nepredstavuje konanie, ktorého predmetom je platnosť rozhodnutí orgánov spoločností v zmysle tohto ustanovenia.
- 43 Vzhľadom na odpoveď na prvú časť druhej a tretej otázky nie je potrebné odpovedať na druhú časť týchto otázok, ktorá sa týka článku 35 ods. 1 uvedeného nariadenia.

O štvrtej otázke

- 44 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate snaží zistiť, či sa článok 34 bod 1 nariadenia č. 44/2001 má vykladať v tom zmysle, že neexistencia odôvodnenia stanovenia výšky súm, ktorých sa týkajú predbežné a zabezpečovacie opatrenia nariadené rozhodnutím, ktorého uznanie a výkon sa požadujú, alebo odkaz na vážne hospodárske dôsledky, predstavujú dôvody preukazujúce porušenie verejného poriadku členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, umožňujúce odmietnuť uznanie a výkon tohto rozhodnutia prijatého v inom členskom štáte, v tomto členskom štáte.
- 45 Najskôr treba pripomenúť, ako vyplýva aj z odôvodnení 16 a 17 nariadenia č. 44/2001, že úprava uznávania a výkonu v zmysle tohto nariadenia sa zakladá na vzájomnej dôvere vo výkon súdnictva v Únii. Takáto dôvera si vyžaduje nielen automatické uznávanie súdnych rozhodnutí vydaných v členskom štáte v inom členskom štáte, ale aj aby konanie smerujúce k výkonu týchto rozhodnutí v tomto druhom členskom štáte bolo účinné a rýchle. Takéto konanie by v zmysle odôvodnenia 17 tohto nariadenia malo pozostávať len z formálnej kontroly predložených dokladov potrebných na vydanie vyhlásenia vykonateľnosti v dožiadanom členskom štáte (pozri v tomto zmysle rozsudok Prism Investments, C-139/10, EU:C:2011:653, body 27 a 28).
- 46 Ďalej, podľa článku 34 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 sa rozhodnutie neuzná, ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada. Dôvody spochybnenia, ktoré možno uviesť, sú výslovne uvedené v článkoch 34 a 35 tohto nariadenia. Tento zoznam dôvodov, ktorý treba vykladať reštriktívne, ma vyčerpávajúcu povahu (pozri v tomto zmysle rozsudky Apostolides, EU:C:2009:271, bod 55 a citovanú judikatúru, ako aj Prism Investments, EU:C:2011:653, bod 33).
- 47 Napokon z ustálenej judikatúry vyplýva, že hoci sa členským štátom v zásade ponecháva voľnosť určiť požiadavky vyplývajúce z ich verejného poriadku podľa výhrady obsiahnutej v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001 v súlade so svojimi vnútroštátnymi koncepciami, vymedzenie tohto pojmu je vecou výkladu tohto nariadenia. Hoci Súdnemu dvoru neprináleží definovať obsah verejného poriadku členského štátu, prináleží mu preskúmať hranice, v rámci ktorých súd členského štátu môže použiť tento pojem a odmietnuť uznať rozhodnutie pochádzajúce z iného členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudky Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, body 22 a 23, ako aj Renault, C-38/98, EU:C:2000:225, body 27 a 28).
- 48 V tomto ohľade tým, že článok 36 a článok 45 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 zakazujú prehodnotenie merita rozhodnutia prijatého v cudzom štáte, zakazujú, aby súd dožiadaného štátu zamietol uznanie alebo vykonanie tohto rozhodnutia len z dôvodu odlišnosti právnej normy uplatnenej súdom štátu pôvodu a normy, ktorú by použil súd dožiadaného štátu, keby mal riešiť spor. Takisto nemôže súd dožiadaného štátu kontrolovať presnosť hodnotení z hľadiska práva alebo skutkového stavu, ktoré urobil súd štátu pôvodu (pozri rozsudok Apostolides, EU:C:2009:271, bod 58 a citovanú judikatúru).
- 49 Odkaz na ustanovenie o verejnom poriadku uvedené v článku 34 bode 1 nariadenia č. 44/2001 je prípustný len v prípade, že uznanie alebo vykonanie rozhodnutia vydaného iným členským štátom by neprijateľným spôsobom narúšalo právny poriadok dožiadaného štátu, keďže by ohrozovalo niektorú jeho základnú zásadu. S cieľom dodržať zákaz prehodnotiť meritum rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte musí byť toto ohrozenie zjavným porušením právneho predpisu, ktorý je v dožiadanom štáte považovaný za podstatný pre právny poriadok, alebo práva, ktoré je v tomto právnom poriadku považované za zásadné (pozri rozsudok Apostolides, EU:C:2009:271, bod 59 a citovanú judikatúru).
- 50 V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd pýta jednak na dôsledky, ktoré treba spájať s nedostatkom odôvodnenia stanovenia výšky súm, ktorých sa týkajú predbežné a zabezpečovacie opatrenia nariadené rozhodnutím, ktorého uznanie a výkon sa požadujú, a jednak na dôsledky spojené s výškou týchto súm.

- 51 Po prvé, pokiaľ ide o nedostatok odôvodnenia, Súdny dvor rozhodol, že rešpektovanie práva na spravodlivý proces vyžaduje, aby akékoľvek súdne rozhodnutie bolo odôvodnené, aby žalovaný mohol porozumieť dôvodom svojho odsúdenia a vhodne a účinne podať proti takémuto rozhodnutiu opravný prostriedok (rozsudok Trade Agency, C-619/10, EU:C:2012:531, bod 53 a citovaná judikatúra).
- 52 Treba konštatovať, že rozsah odôvodnenia sa môže meniť v závislosti od povahy rozhodnutia a musí sa posudzovať ako celok a s prihliadnutím na okolnosti prejednávaneho prípadu, pričom sa musia zohľadniť procesné záruky, ktoré sa vzťahujú na toto rozhodnutie, aby sa zistilo, či tieto záruky dotknutým osobám zaručujú možnosť vhodne a účinne podať proti takémuto rozhodnutiu opravný prostriedok (pozri v tomto zmysle rozsudok Trade Agency, EU:C:2012:531, bod 60 a citovanú judikatúru).
- 53 V prejednávanej veci zo všetkých informácií, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, na jednej strane vyplýva, že prvky odôvodnenia nechýbajú, keďže je možné sledovať úvahy, ktoré viedli k určeniu výšky dotknutých súm. Na druhej strane dotknutí účastníci mali možnosť podať opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu a túto možnosť využili.
- 54 Preto boli základné zásady spravodlivého procesu dodržané a v dôsledku toho sa nemožno domnievať, že došlo k porušeniu verejného poriadku.
- 55 Po druhé, pokiaľ ide o dôsledky spojené s výškou súm, ktorých sa týkajú predbežné a zabezpečovacie opatrenia nariadené rozhodnutím, o ktorého uznanie sa žiada, je potrebné zdôrazniť, ako bolo pripomenuté v bode 49 tohto rozsudku, že cieľom verejného poriadku je zabrániť zjavnému porušeniu právneho predpisu, ktorý je v dožiadanom štáte považovaný za podstatný pre právny poriadok, alebo práva, ktoré je v tomto právnom poriadku považované za zásadné.
- 56 Ako uviedla generálna advokátka v bodoch 84 a 85 svojich návrhov, cieľom pojmu „verejný poriadok“ v zmysle článku 34 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 nie je chrániť výlučne hospodárske záujmy, ale právne záujmy, ktoré sú vyjadrené v právnej norme. To platí aj vtedy, ako bolo pripomenuté v bode 37 tohto rozsudku, ak sa držiteľ verejnej moci správa ako trhovú subjekt, v prejednávanej veci ako akcionár, a vystavuje sa možnosti, že mu vznikne škoda.
- 57 Z pripomienok predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že finančné dôsledky spojené s výškou možných strát už boli predmetom diskusie pred litovskými súdmi. Ďalej, ako uvádza Európska komisia, predbežné a zabezpečovacie opatrenia dotknuté vo veci samej nespočívajú v zaplatení sumy, ale len v dohľade nad majetkom žalovaných vo veci samej.
- 58 Preto sa treba domnievať, že samotný odkaz na vážne hospodárske dôsledky nie je porušením verejného poriadku členského štátu, v ktorom sa žiada o uznanie rozhodnutia, v zmysle článku 34 bodu 1 nariadenia č. 44/2001.
- 59 Zo všetkých predchádzajúcich úvah vyplýva, že článok 34 bod 1 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že ani spôsoby stanovenia výšky súm, ktorých sa týkajú predbežné a zabezpečovacie opatrenia nariadené rozhodnutím, ktorého uznanie a výkon sa požadujú, pokiaľ je možné sledovať postup úvah vedúcich k určeniu výšky dotknutých súm a bolo možné podať opravné prostriedky s cieľom spochybniť tieto spôsoby výpočtu a táto možnosť bola využitá, ani samotný odkaz na vážne hospodárske dôsledky, nepredstavujú dôvody preukazujúce porušenie verejného poriadku dožiadaného členského štátu umožňujúce v tomto členskom štáte odmietnuť uznanie a výkon takéhoto rozhodnutia prijatého v inom členskom štáte.

O trovách

- ⁶⁰ Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. Článok 1 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že na žalobu, o akú ide vo veci samej, ktorej cieľom je dosiahnuť náhradu škody spôsobenej údajnými porušeniami práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, sa vzťahuje pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle tohto ustanovenia a táto žaloba následne patrí do rámca pôsobnosti tohto nariadenia.
2. Článok 22 bod 2 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že konanie o žalobe, o akú ide vo veci samej, ktorej cieľom je dosiahnuť náhradu škody spôsobenej údajnými porušeniami práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, nepredstavuje konanie, ktorého predmetom je platnosť rozhodnutí orgánov spoločností v zmysle tohto ustanovenia.
3. Článok 34 bod 1 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že ani spôsoby stanovenia výšky súm, ktorých sa týkajú predbežné a zabezpečovacie opatrenia nariadené rozhodnutím, ktorého uznanie a výkon sa požadujú, pokiaľ je možné sledovať postup úvah vedúcich k určeniu výšky dotknutých súm a bolo možné podať opravné prostriedky s cieľom spochybniť tieto spôsoby výpočtu a táto možnosť bola využitá, ani samotný odkaz na vážne hospodárske dôsledky, nepredstavujú dôvody preukazujúce porušenie verejného poriadku dožadovaného členského štátu umožňujúce v tomto členskom štáte odmietnuť uznanie a výkon takéhoto rozhodnutia prijatého v inom členskom štáte.

Podpisy